

142. Miskolc, Szentlélek, Pálos kolostor (KÖH 16762)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **Á, Kk**

A Herman Ottó Múzeum 2012 óta⁴⁵ folytat régészeti feltárást a kolostor területén. 2013-ban munkánkat több, a hazai régész-képzésnek otthont adó egyetem (Miskolci Egyetem, Szegedi Tudományegyetem, Pécsi Tudományegyetem) ismerte el tan-széki ásatásának.

A kolostor építési periódusait 2012-ben és 2013-ban a Ny-i szárnyban vizsgáltuk. Az eddigi kutatási eredmények alapján elmondhatjuk, hogy a kolostor területén legalább négy alkalommal folytattak nagyobb volumenű építkezéseket. A kolostor fennállásának két legkorábbi időszakában nem a ma is látható templom csatlakozott a pálos szerzetesek korai életteréhez. Erről a korábbi, 13. századi templomról egyelőre nem rendelkezünk információkkal. A jelenleg is látható templom a 15. század közepére keltezhető; ebben az időszakban, a templommal egyszerre létesítették a jó minőségű, masszív kőfalakkal rendelkező, időben harmadik kolostorépületet. Valamikor a 15. század végén, a 16. század elején újabb építkezést folytattak a kolostor területén. A korábbi, jó minőségű falakat visszabontották, Ny-i irányban kb. 1 m-rel bővítették a rendház területét. Erre az időszakra tehető a kerengőfolyosótól Ny-ra megtalált, padlóféglával borított folyosó maradványa és a hozzá kapcsolódó helyiség agyagos padlója. E fölött helyezkedett el a kolostor pusztulásához köthető réteg, melyben közvetlenül a mellékfolyosó padlóféglái fölött 16 ezüstpénzt találtunk. A pénzek közül a legkorábbit Hunyadi Mátyás uralkodása idején verték, míg a legkésőbbi egy 1528-as dátummal ellátott Ferdinánd érem volt.

MISKOLCZI MELINDA – SZÖRÉNYI GÁBOR ANDRÁS

143. Mogyoróska, Regéci vár (KÖH 16252)

(Borsod-Abaúj-Zemplén megye) **B, Á, Kk, Kú**

A regéci vár 2013. évi feltárása alapvetően kettős munka volt. Egyrészt az 1999 óta hagyományosan minden ásatási szezonban⁴⁶ megtartott régésztábor keretében folytattunk ásatást, másrészt a Regéc Község Önkormányzata által elnyert turisztikai pályázathoz kapcsolódóan nyílt lehetőség a régészeti feltárások idő- és térbeni kiterjesztésére a pályázat megvalósítása során a kivitelezés által érinteni tervezett, de eddig nem – vagy csak részben feltárt részekben, területeken.

A regéci vár 2013. július 15–26., illetve augusztus 12–szeptember 23. közötti feltárása a vár valamennyi álló részét, azaz a felső várat, a középső várat és az alsó várat érintette, de a feltárási munkák a turisztikai pályázat megvalósításához kapcsolódóan a 2013-ban még meglévő pénztárépület körüli területen a vár jelenleg álló falain kívülre is kiterjedtek. *(Az illusztrációt lásd jobbra!)*

A felső vár Ny-i várfala feltárásának érdekében nyitottuk meg a 34., 35., 38. és a 40. kutatóárkokat. A kutatóárkok a Ny-i várfal eddig azonosított és feltételezett nyomvonalára mentén lettek kijelölve (ehhez lásd a korábbi években a 3., a 4. és a 20. kutatóárkok feltárását). A balesetveszély elkerülése végett a várfalnak, illetve megmaradt részének csak a belső oldalát,

valamint a belső oldala menti területsávot tártuk fel (a feltétlen a fal pusztulásának megakadályozására rajtahagytuk a humuszt és a fűvet). A Ny-i várfal értékelhető maradványai csak a 34. kutatóárkokban (5. helyiség) és a 35. kutatóárkokban (6a helyiség) kerültek elő. A várfal belső oldalán komolyabb rétegződés igazából csak a 6a helyiségben nyitott 35. kutatóárkok metszetein volt azonosítható. A 38. és a 40. kutatóárkokban a Ny-i várfal további szakaszainak semmilyen nyoma sem mutatkozott; az az egészen kicsi falcsont sem, amely a 2000-es évek elején a felső vár tornyának DNy-i sarka előtt még dokumentálható, felmérhető volt.

A felső vár DK-i sarkán (10. helyiség alatt) lévő ciszterna aljából ÉNy felé induló néhány méter hosszú járat alját borító törmelék kihordását elvégeztük. A járat mesterséges kialakítású, melyről a geodéziai felmérés bebizonyította, hogy magasabban van, mint a Kút-bástyából induló, hasonló jellegű folyosó szintje. Alaprajzilag a ciszternából induló járat fölé nyúlik a folyosó, de a kettő között semmilyen kapcsolat nincs. A ciszterna és a belőle kiinduló járat csaknem azonos tengerszint feletti magasságban van a középső vár udvarának szintjével.

A középső várban lévő kápolna, azaz a 20. helyiség kutatása voltaképpen a közel egy évtizeddel ezelőtt a vár ezen helyiségében abbahagyott feltárás folytatása volt. Jellemző, hogy csak és kizárólag pusztulási rétegeket értünk el, és csak ezeket tudtuk dokumentálni. Járószint, padlószint nem került elő, az elért szintnél mélyebben várhatóak.

A középső vár K-i falszoros (22. terület) feltárását É felől, a 2006-ban elért vonaltól kiindulva folytattuk D-i irányban. Szintként a 2006-os feltárás során kialakított szintet tartottuk meg, mely azonban nem történeti korú járószint, csupán a kutatás közben az omladék alsó részében kialakított szint.

Mogyoróska, Regéci vár.

A felső vár és a középső vár az alsó várból nézve, 2013. július 29.

A falszorost köves omladék töltötte ki az É-i szakaszon 3–4 m magasan, délebbre 1,5 m körüli magassággal. Mint kiderült, kissé meglepő módon, az omladék a csaknem 2 m széles belső K-i várfal és a palotaszárny pusztulásából származott. A külső K-i várfal, bár jóval vékonyabb, alig 1,4 m vastag, de sokkal jobb állapotban van, mint a belső várfal. A 25. és az 58. helyiségek határánál jókora darabon ki van szakadva a belső várfal, de az 58. és az 59. helyiségek mögötti várfalszakasz külső ol-

⁴⁵ RKM 2012, 70.

⁴⁶ RKM 2000, 197.; RKM 2001, 207–208.; RKM 2002, 260.; RKM 2003, 277.; RKM 2006, 264–266.; RKM 2009, 324–326.; RKM 2010, 289.; RKM 2011, 117–118.; RKM 2012, 71–72.